

معرفی صنایع بورسی؛

## ایران رتبه ۱۵ام تولید روی در جهان

ایران بعد از چین، قزاقستان و هند، جایگاه چهارم تولید روی در آسیا را دارد. ۳ درصد از ذخایر جهانی سرب و روی (در حدود ۱۲ میلیون تن) در ایران قرار گرفته و این کشور با تولید ۱۲/۲ درصد از روی جهان، رتبه‌ی پانزدهم تولید را به نام خود ثبت کرده است.

به گزارش خبرنگاران گروه بورس، بانک و بیمه گزارش خبر، روی فلزی به رنگ سفید متمایل به آبی است که بر اثر واکنش با رطوبت هوا تیره رنگ می‌شود و در حین احتراق، رنگ سبز براقی تولید می‌کند. این فلز بعد از آهن، آلومینیوم و مس چهارمین فلز مورد استفاده در دنیا است. آلیاژی که عنصر روی در آن‌ها قرار می‌گیرد از قرن‌ها پیش مورد استفاده بوده‌اند. کالاهای برنجی که به ۱,۰۰۰ تا ۱,۴۰۰ سال پیش بازمی‌گردند در فلسطین پیدا شده‌اند و اشیاء زینکی با ۸۷ درصد روی در ترانسیلوانیا ماقبل تاریخ یافت شده‌اند.

استخراج و تصفیه روی ناخالص در ۱,۰۰۰ سال پیش از میلاد مسیح در هند و چین صورت می‌گرفته است. روی با اکسیژن و غیرفلزات دیگر ترکیب و با اسید رقیق، مانند سایر فلزات، به آرامی واکنش نشان می‌دهد.

حدود ۵۵ درصد از کاربردهای روی در آلیاژهای مختلف از جمله برنج و فولاد گالوانیزه و آبکاری الکتریکی فولاد است. روی برای آبکاری الکتریکی فلزها استفاده می‌شود تا از زنگ‌زدگی آن‌ها جلوگیری کند. همچنین، این فلز به طور گسترده در صنعت خودروسازی، در ریخته‌گری تحت فشار (دایکست) به کار می‌رود.

روی لوله‌ای به عنوان قسمتی از محتوی باتری‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. این فلز در تولید ظروف، صنایع نظامی، خودروسازی، کشتی‌سازی و باتری‌سازی کاربرد دارد. آلیاژ برنج به خاطر استحکام و مقاومت بالا در برابر زنگ‌زدگی و خوردگی، کاربردهای وسیعی دارد و می‌توان از آن در بسیاری از صنایع استفاده کرد.

روش تولید

محصول استخراج شده از معادن کانسنگ روی، پس از مجموعه‌ای از عملیات خردایش و پری‌عیارسازی به خصوص فرآیند فلوتاسیون، تبدیل به کنسانتره روی می‌شود. استخراج روی از کنسانتره آن به دو روش پیرومتالورژی و هیدرومتالورژی صورت می‌گیرد.

روش هیدرومتالورژی روی به طریق تانک کیچینگ طی مراحل زیر انجام می‌شود. برای آماده‌سازی کنسانتره روی، در این بخش از عملیات، کنسانتره روی به شکلی درآورده می‌شود که به راحتی در حلال مناسب (اسید سولفوریک) حل شود. این کار توسط عملیات تسویه و تکلیس صورت می‌پذیرد. در روش پیرومتالورژی نیز استخراج فلز روی با استفاده از کربن در کوره‌های خاصی انجام می‌شود. در نهایت روی کاتدی به دست آمده از این مراحل، وارد مرحله ذوب و شمش‌ریزی می‌شود.

نگاهی به صنعت روی در جهان

میزان ذخایر، استخراج، تولید و مصرف روی

کل ذخایر روی موجود در جهان در سال ۲۰۲۰، معادل با ۲۵۰ میلیون تن برآورد شده بود. در این بین، استرالیا ۳۰ درصد، چین ۱۹ درصد و مکزیک ۱۰ درصد از این ذخایر را در اختیار دارند.

در سال ۲۰۲۰، حجم استخراج فلز روی بالغ بر ۲/۱۲ میلیون تن و حجم تولید و مصرف آن به ترتیب ۷/۱۳ و ۲/۱۳ میلیون تن ثبت شده است. در نمودار زیر، ارقام مربوط به میزان استخراج، تولید و مصرف فلز روی در سال‌های اخیر نشان داده شده است.

در دنیا، بیش‌ترین سهم از تولید فلز روی متعلق به چین است که حدود یک سوم از تولید جهانی را در اختیار دارد و پس از آن، پرو و استرالیا قرار می‌گیرند. در نمودار ۳، میزان تولید روی در ۱۰ کشور برتر تولیدکننده نشان داده شده است.

در میان شرکت‌های تولیدکننده روی، شرکت «Korea Zink» با حجم تولیدی بیش از ۲/۱ میلیون تن، بزرگ‌ترین تولیدکننده روی است.

بزرگ‌ترین مناطق مصرف‌کننده روی در جهان نیز به ترتیب چین با ۴۸ درصد، اروپا با ۱۷ درصد و آمریکا با ۶ درصد هستند. بر اساس آمار انجمن سرب و روی، ارزش تجارت جهانی روی در سال ۲۰۱۹ حدود ۱۸ میلیارد دلار بوده است. در دو نمودار زیر، آمار مربوط به بزرگ‌ترین کشورهای صادرکننده و واردکننده روی نشان داده شده است.

عوامل مؤثر بر قیمت روی

عوامل مؤثر بر قیمت روی را می‌توان به پنج دسته تقسیم کرد: ۱) قیمت مواد اولیه، ۲) سطح موجودی انبار، ۳) چشم‌انداز عرضه جهانی، ۴) چشم‌انداز تقاضای جهانی و ۵) چشم‌انداز اقتصاد جهانی. پیش‌بینی توازن عرضه و تقاضای روی در نمودار ۷ نشان داده شده است.

در نمودار ۸، یکی از عوامل اثرگذار بر قیمت روی، یعنی میزان رشد اقتصاد جهانی نشان داده شده است. این رشد در سال ۲۰۲۰ به واسطه‌ی همه‌گیری کرونا، پس از مدت‌ها منفی شد و پیش‌بینی می‌شود در انتهای سال ۲۰۲۲، شاهد رشد مثبت ۴ درصدی در اقتصاد جهانی باشیم.

سطح موجودی انبارها یکی دیگر از عوامل اثرگذار بر قیمت روی است. در نمودار ۹، رابطه‌ی بین سطح موجودی انبار و قیمت روی نشان داده شده

است.

بر اساس عوامل فوق، پیش‌بینی قیمت روی طبق گزارش‌های دو نهاد معتبر بانک جهانی و انجمن سرب و روی، به‌صورت زیر است.

از دیگر محرک‌های قیمت روی می‌توان به پول ارزان بانک‌های مرکزی و بسته اقتصادی حدوداً ۹/۱ تریلیون دلاری، کاهش عرضه و تعطیلی بسیاری از معادن در یک سال اخیر، امید به رشد اقتصادی بعد از کرونا، تداوم رشد تولیدات صنعتی بیشتر و مصرف انرژی و مواد اولیه به همان میزان اشاره کرد. دست‌اندا‌زهای قیمت نیز مواردی همچون اختلاف بین بهای تمام‌شده و نرخ‌های فروش تولیدکنندگان، حساسیت دولت‌ها و بانک‌های مرکزی نسبت به رشد قیمت‌ها و افت شدید قیمت بعد از دوره‌های رشد هستند.

نگاهی به وضعیت تولید و تقاضا در ایران

در ایران، ۱۹۵ معدن فلزی وجود دارند که ۴۳ عدد از این معادن، مربوط به استخراج سرب و روی هستند. از این تعداد، ۲۱ معدن فعال، ۱۵ معدن غیرفعال و ۷ معدن در حال تجهیز هستند. مهم‌ترین کمرندهای سرب و روی ایران در زنجان، یزد، گلپایگان، طبس، نایبند، انارک و آذربایجان قرار دارند. ایران بعد از چین، قزاقستان و هند، جایگاه چهارم تولید روی در آسیا را دارد. ۳ درصد از ذخایر جهانی سرب و روی (در حدود ۱۲ میلیون تن) در ایران قرار گرفته و این کشور با تولید ۱۲/۲ درصد از روی جهان، رتبه‌ی پانزدهم تولید را به نام خود ثبت کرده است. ظرفیت اسمی تولید شمش روی ۴۵۰ هزار تن است که در حالت عملی این رقم به ۲۰۰ هزار تن می‌رسد.

از بین معادن موجود در کشور، انگوران مهم‌ترین معدن کشور است و پیش‌بینی می‌شود پس از اتمام ذخایر و قابلیت استحصال از این معدن، معدن مهدی‌آباد جایگزین آن شود، اگرچه ذخایر این معدن عیار مناسبی ندارد. در شکل زیر، معادن مهم کشور به همراه جزئیات آن‌ها نشان داده شده است.

از میزان محصول تولیدی کشور، به‌اندازه نیاز داخلی مصرف و مابقی صادر می‌شود. قیمت‌گذاری محصولات داخلی بر مبنای نرخ جهانی روی در بورس فلزات لندن (LME) بوده و در بورس کالای ایران انجام می‌شود. قیمت صادراتی نیز بر اساس نرخ‌های LME و با در نظر گرفتن تخفیفات تعیین می‌شود. در نمودار زیر، مقدار صادرات شمش روی در سال‌های اخیر نشان داده شده است.

همچنین ارزش صادرات و واردات محصولات روی ایران به‌شرح نمودار زیر است.

مقایسه شرکت‌ها

در جدول ۱، شرکت‌های گروه سرب و روی پذیرفته‌شده در بورس و فرابورس از نظر ظرفیت تولید کنسانتره و شمش روی و سایر متغیرهای بازاری، با یکدیگر مقایسه شده‌اند.

همچنین در جدول ۲، اقلام صورت سود و زیان هم مقیاس سال ۱۳۹۹ این شرکت‌ها با یکدیگر مقایسه شده است. کفاف و کاما به‌دلیل داشتن معدن در اختیار، بیشترین حاشیه سود را در بین شرکت‌ها دارند.

چه سودآوری در انتظار شرکت‌های صنعت خواهد بود؟

سطح تولید صنعت روند نسبتاً باثباتی دارد، اگرچه طی دو سال اخیر به‌دلیل مشکلات مربوط به تأمین خاک، شاهد افتی ناچیز در میزان تولید این شرکت‌ها بوده‌ایم.

بر همین اساس، پیش‌بینی میزان تولید شرکت‌های این صنعت با توجه به عملکرد سال ۱۳۹۹ و گزارش‌های ماهانه اخیراً منتشر شده آنها انجام شده است. شرکت‌های تولیدکننده سرب و روی میزان فروش مشخصی ندارند و با توجه به نرخ ارز و قیمت‌های جهانی، در زمان‌های مناسب شروع به فروش می‌کنند.

منبع: پایگاه خبری بازار سرمایه ایران(سنا)